

SOKFÉLE.

XLI szám. Béts. September 21 - dikén. 1832

Fő Tisztelendő Tudós FOGARASI MIHÁLY Urnak, az Erdélyi kis Oskolák Királyi Igazgatójának, Szent Hit Tudomány Doctorának, a' Pesti Egyetem-beli Theologiai Kar Rendes Tagjának, 's a' t. 's a' t. Neve Napjára 1832.

Néked Hazánknak Nagy Fija! zengedez
Lantom, tsekély bár 's reszket ezüst szava:
Óh vedd örömmel, a' mit érző
Szívem ajánl neved innepére.

Ditső, ditső a' pálya melyen ragyogsz,
Míg köz haszonra szenteled életed;
'S az áldozat, melyet Hazádnak
Nyújtsz, magas érdemeid tanúja.

Az Oskoláknak hív kezeidbe' van
Kormányja: töled, töled ered tehát
Öröm, világ, élet Hazánkra;
És az erény nemes érzése

Hív gondod által gyúlad, erősödik
A' gyenge szívben. — Óh kiket a' Haza
Emelkedése illet, itt, itt
Nyúljatok egyesedett erővel

Munkához. Egy új Nemzet emelkedik
Ditsőbb — utánunk — és nemesebb, melyet
Sem hitszegés, sem bűn, sem álnok
Viszszavonás rabigába nem hajt.

Az fog deríteni óh Haza! fényt reád,
Szép fényt homályos éjjed után, mikor

Mi már leszállunk, és Atyáinkj

Hűlt pora közt hamuhodva nyugszunk.

És óh! ha lelket 's szívet emel 's ragad

A' szép jövendők képzete 's a' remény:

Nagy Férjfiú! méltán örülhetsz,

A' Haza bódogódása munkád.

Azért nem én, nem tsak magam, — a' Haza,

És a' Hazának gyenge szülöttei,

Kik gondodat hálálva érzik,

Zengezedik Neved innepére:

„Soká, soká légy hív öleléseink

Között, szerettid karjai közt Atyánk:

Pályád virágokat teremjen,

'S rád örömet mosolyogjon a' Menny! —

Szántó József,

a' Pázmáni Ns. Intézetben utolsó évi N. P.

A' boldogságról.

Midőn az Isten az embert lételeire hívta elő a' semiségből, 's mejjébe forrón dobogó lelket adott; egyzersmind arról is gondoskodott, hogy neki elrendelése tzeljához illő hazát ajándékozzon. — Erre nézve megszépülve — 's mind azon dolgokkal, melyek egy halandó polgár vágyjait itt alatt tökéletesen kielégíthetik, a' pazérlásig felgazdagítva — állott elő a' föld, 's ezen Új hony a' *szabad-akarat* és *Józan ész* törvényeinél fogva engedtetett az ember hatalma alá.

Nézzünk széllyel: — felettünk a' levegő dallosai, a' nap, hold, és tsillagok, — körülöttünk a' sok ezer különbnél különb féle állatok, plánták, és virágok, — allattunk a' temérdek kints mind azt hirdetik, hogy: ez a' föld örömeinek és megelégedésnek lekhelye, — tsak az ember panaszol így: ő boldog nem lehet. —

Hogy valaki boldog lehessen itt e' földön arra a' külső tárgyak, és az azokból származó örömök nem is mindenkor elégségesek, sőt hányszor nem látjuk, hogy éppen azok okozzák boldogtalanságunkat? — A' gazdagság, szépség, rang, 's a' t. igen szép ajándékai a' teremtőnek; de hányan nem lettek szomorú áldozatai! — és az idő, 's a' sors mérgének is mely nagy hatalma légyen azokon, tapasztaljuk. Kinek kinek belsőjében — kell lenni a' boldogság kiapadhatatlan forrásának, kút fejének. — Igyekezzünk azért magunknak belső érdemeket, — a' milyektől semmi hal-sors, az időnek semmi viszontagságai nem képesek megfosztani — 's mindenek felett tsendes lelki esméretet szerezni, — — különben egy komor temetőnél nem egyéb földünk, a' mellyen boldogságunknak, 's örömeinknek csak sírhalmát tapodjuk.

A' kiből a' hűnőkön vett győzödelmei a' virtusnak belső örömet, — nyúgalmat nem szereznek, — bár melly szerentsés sors láttassék is kívülről mosolyogni felette, — titkos meglegedetlenség foglalja el lelkét, 's maga sem tudja mi baja, tsakhogy nem boldog. — Nem talál semmiben örömet, gyászba van reája nézve borúlva a' vidám természet. — Fél, pirúl minden virág — minden falevél előtt, mintha mindenikben bűne tanúját 's üldözőjét látná.

A' ki hamis esküvése — hiveségtelensége által az emberek meghitt barátja előtt hiedelmét elveszti, — — a' ki tilos szenvedéllyei, vesztegetése, bujasága 's a' t. által koldus — botra, ágya fenekére jut; az Isteni gendviselést vádolhatja e' vagy magát? — Bizonyára ön maga az oka, ha boldogsága sírhalmára hullnak könnyei. —

De nem is mindenkor rossz az, a' mi nekünk annak tetszik. Hányszor nem látjuk, hogy az Isteni

bőlts gondviselés a' legkedvetlenebbnek tetsző törté-
netekből is jót hoz ki? — De más felől, ha mindég
tsak a' virágos tavasz vidám napjai mosolyognának,
nem lenne a' unalmas? — 's a' közbe jövő borúk, vál-
tozások nem tészik e' azokat előttünk kedvesebbekké?
— Így ha mi is az öröm keserűségét néha nem kostol-
nók, nem érezhetnők télyesen a' méz édességét. — Ti
azért, kik forrón szeretett kedveseitektől, édes hazátok-
tól elszakasztva az önkény vas igája alatt sohajtoztok;
kiket mosolygó reményetek meg tsalt! Ti kik egy ko-
rán elvesztett hív barát emlékét, vagy a' meg tsalat-
tatás fájdalmait könnyezitek, — mindnyájan kik szen-
vedtek! — el ne tsüggedjete. — Hát ha éppen jelen
fájdalmaitok könytseppjei nevelik jövendő sorsotok
ró'sáit, 's tágitják szorúlt mejjeteke? — De tsak az
is, hogy a' nyomorúság a' virtusnak legjobb oskolája
elég arra, hogy tsendesesen várjátok jobb sorsotok de-
rültet. —

A' ki tehát reménnye vas matskájára támaszkodva
tsendes és tiszta kebellet, 's Istenben vetett erős bizo-
dalommal izzadja vas pályjáját, még életében kóstol-
ni fogja a' meg elégedés és öröm édes poharát: mert
valamint a' borút derű; úgy a' bánatot öröm szokta
felváltani,

Kovács Jósef,
Kolosvárott,

A' visszshang.

A' visszshang vagy ekhó a' természet szebb tüne-
ményeinek egyike. A' költészség — barátja minden
szépnek és felségesnek — rég használja már ezt mívei-
ben, 's a' remény nélkül szerelmes szerentsétlen Nym-
phe, ki a' puszták vadonjain sziklák 's rengetegek

között keresvén enyhelyet lángzó keblének, 's kinjait panaszolván úntalan hanggá változott, sohajt a' szerelmes sohajtozóval, felel a' panaszkodó kérdéseire, híven osztozva fájdalmiban, mellyeket maga is egykor olly nagy mértékben érezett. — Az építömesternek ügyelni kell a' viszszhangra templomai, játékszínei alkatásában is 's a' t.

Oka ezen szép természeti tüneménynek eléggé esmeretes. — A' levegő minden hangzó test által mozgásba jő, melly habforma karikákban terjed mindenfelé, míg ezen levegő habok valamelly kemény testhez ütődvén viszszavettetnek, 's ellenkező irányban hasonló központú körökben terjedeznek széllyel; ezen viszszavettett levegőhabok adják az ekhót.

Mennyinek kell lenni a' legkisebb távolságnak, hogy viszszhangot hallhassunk? E' kérdésre ezen két tapasztalási adatok után megfelelehetünk, u. m. 1) a' hang egy pertz alatt körülbelől 1030 lábnyira terjed, és 2) egy pertz alatt legfeljebb 10 külön hangokat, syllabbákat adhatunk ki, vagy hallhatunk distincte és successive. —

Öszvevén a' két adatot következik, hogy ha tehát két hangot akarunk egymásután 's megkülömböztetve hallani; vagy valósággal egymásután kell azoknak adódnia, vagy egyszerre, de különböző távolságról, mégpedig olyanról, hogy annak ált-futására a' hangnak legalább $\frac{1}{10}$ pertzre legyen szüksége, az az, mintegy 103 lábnyi távolságról, — és így a' viszszhangzó testnek is ennyire kellene lenni a' hallgatótól, ha éppen azon pillanatban kelne ezen is a' hang, mellyben az eredeti adatott: de minthogy a' viszszhangnál oda kell viszsza térni a' hangnak, hol az származott, lát-nivaló, hogy az említett távolságnak felét kell venni, vagyis annak 515 lábnyinak kell szükségesképpen lenni,

hogy két hangot, vagy a' mi mind egy; — egy eredetinek visszshangját hallhassam; látni való továbbá, hogy ha ennyi távolságról több hangokat adok a' visszshangzó test felé, tsak az utólsót fogom közülök distincte hallani, mert az elsőbbek már az eredeti hang zengése alatt vissza tértek, 's így éppen e' miatt nem hallhattam azokat; látni való, hogy az ekhó különböztetése egy, két, 's több syllabásra, vagy hangzátúra nem helyes, mert minden ekhó minden hangot vissza vet, melly feléje botsáttatott, tsakhogy azok közül annyit hallhatunk külön, mennyi a' távolsághoz képest lehetséges; látni való, hogy a' vissza adott hangok, syllabák számát sokasíthatom, ha a' visszshangzó tárgytól ellenirányban távozom, tsakhogy illy módon a' visszshang is mindég gyengébb lesz, 's végre elenyészik egészen. — Látni végre, hogy a' visszshangzó test távolságát könnyen megtudhatom, ha a' tisztán hallott syllabák számával 515 lábat sokszorozok. —

Hazánk több nevezetességei közt említést érdemel a' Tihanyi ritka visszshang is, melly a' különbféle távolsághoz képest, honnan a' hangok kelnek 10, 12, 16 syllabát tisztán 's hallhatóan ad vissza.

Más neme mintegy a' visszshangnak, melly egy hangot sokszorozva ad vissza; gyakoribb ez, 's rendszerint helyt talál minden hegyes völgyes, zegzugos helyeken, de ama'hoz különös fektű táj kívántatik. — E' nemben legnevezetesebb az a' visszshang, melly Olaszországban Maylandhoz mintegy két ángoly mértföldnyire egy Nemes Kastélyában vagyon; a' kastély két szárnyra épült, 's ha a' közben fogott fronttal szemközt, mintegy száz lépésnyi távolságról egy pistoly sűttetik el 56-szor adódik a' dörrenés vissza. —

M. A. J.

B a r á t n é m h o z.

(Sonett.)

Mint egy viharos éj borúlatja
 Sötéten dült a' bánat kebelembe
 Le süllyedt fővel, könnyekkel szemembe
 Rajtad andalgott szívem indúlatja:

De Leveled édes foglalatja,
 — Áh illy öröm ritkán ér életembe —

Viszsa varászolt távol Édenembe
 'S Böldoggá tőn vólt örömmim gondolatja.

Kevés idő még — és viszont öllelek,
 Oh Lányka kedves bálványa szívemnek,
 'S Akkor határa nem lesz örömemnek.

Most tsak levélkémmel köszöntelek,
 De ennek minden egyes sorai
 Szerelmem', 's hűségem tolmátsai. —

M.

M i a' F ő - j ó?

Méltán tehetjük fel ezen fontos kérdést. Mert bátor ez után vágnak, sóhajtoznak a' halandók' lelkeik; mégis sokan tsak távol-karikában kerengnek e körül. Azt tartják némelyek, a' pénz! ez a' perpetuum mobile mindennek a' lelke, 's így a' Fő-jót pénzel telt zsebeikben képzelik magoknak. Ígaz, hogy ha ez electricalja testiinket, sebesebb a' vérfolyam ereinkben; de ez a' fő-jónak ellen — ereje (vis centrifuga), 's az ezután ragaszkodás, azzal soha nem egyez. Mások földi-paraditsomnak vélik, ha egy szép hölgynek nyájas mosolygása bájolja szemeiket; kivált ha még a' természet ajándéki is mosolygnak körülöttök, kiknek bol-

dogsága méz-íz tsepegtet létekre. Fő-jóval hizelkedik magának a' tudományok' buvára, ha felhevült lelke nyugtalan fáradozási után egy találmánnyal gazdagíthatá Plátói-tudományát. Sokakban a' Hivatalok' fénye, a' mohos századokat meghaladó történet-lapokra feljegyzett vitéztettek teremtik a' Fő-jót; de ezek mind meszsze távozó gyenge sugárok — közelebb kell azt keresni, 's tsak az képes érezni még azoknak lágy melegét is, kit belől a' Fő-jó, a' Jó-lelki-esméret szent tüze felhevített. Nints fásító szenvedés, álnok vádoltatás; szent hivatal, emberszeretet, igaz nemzetiség, melyben embernek erre legnagyobb szüksége nem volna — holdogító ez, 's az emberiségnek ezen drága gyöngyét még is mely kevesen keresik fel!

N. I.

Valamelly kezdő Botanikus egy igen híres fűvész kertbe vezetett. A' kertész rendre megmutatta neki a' legritkább növényeket, de úgy látszott, mintha az ifjú még valamit keresne. A' kertész ezt észre vévén kérdezé, hogy mit keres? „Követem az urat — felele emez — két fát keresek, mellyekről azt hittem, hogy ezen híres gyűjteményben bizonyosan meg fogom találni.“ — 'S mitsoda fák ezek? — „A' pizskafa, 's a' szelemenfa“ felele kívántsian az ifjú.

Rejtett szó.

Első betűm ezret tész Romai számban,
A' többi siralmas éneket ád szamba.

Megfejtés: a' XL Szám, Has, kas, sas, Tas, vas.